

בס"ד. יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

וירד הוי' על הר סיני וגו', וידוע הדיוק² בנוגע לכללות הענין דמתן תורה שהי' למטה דוקא, דלכאורה הי' יכול להיות מ"ת בב' אופנים, או שישאל יעלו למעלה ושם יקבלו את התורה, או שהתורה תינתן למטה, וא"כ, למה בחר הקב"ה ליתן התורה דוקא באופן שוירד הוי' על הר סיני, לאחרי שבנ"י התייצבו בתחתית ההר³. והנה, בהסוגיא דמ"ת⁴ איתא, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כו' חמודה גנוזה כו' תנה הודך על השמים⁵, אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה כו', אמר להן, למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם, מיד הודו לו וכו', היינו, שגם הם הבינו שנתנית התורה צ"ל למטה דוקא. ונתבאר במאמר הקודם⁶, שהטעם שהתורה ניתנה לישראל הוא לפי שנש"י נמשכים מהעצמות, וכמ"ש⁷ וירם קרן לעמו, וידוע שקרן מורה על המשכה עצמית, משא"כ כל שאר הנבראים שבהם כתיב⁸ הודו על ארץ ושמים, היינו, שבארץ ושמים, הארץ וכל צבאי' והשמים וכל צבאם (כולל גם המלאכים), נמשך רק הודו, זיו והארה בלבד⁹. וזהו גם הטעם שנש"י נקראים בשם מהלכים, דכיון ששרשם בהעצמות, לכן יש בהם הליכה אמיתית, שהיא בלי גבול, למעלה מסדר השתלשלות, ולכן יש בהם גם ענין הראי' באלקות (שזוהי תכלית ושלימות הבריאה שתהי' לעתיד לבוא, כמ"ש¹⁰ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'). אך עדיין צריך להבין, איך מרומו בתשובת משה למצרים ירדתם כו' האמור לעיל אודות מעלת נש"י שמושרשים בהעצמות כו'. ולאידך גיסא, מצד מעלת נש"י שמושרשים בהעצמות, הי' יכול להיות הענין דמ"ת באופן שנשמות בגופים יתעלו למעלה ושם יקבלו את התורה. וגם צריך להבין למה הוצרכה התורה להנתן לנשמות בגופים דוקא.

(6) ד"ה צאינה וראינה דליל א' דחג

השבועות פ"ד-ח (לעיל ס"ע 6 ואילך).

(7) תהלים קמח, יג.

(8) ראה תו"א וארא נה, ג. ובכ"מ.

(9) ישעי' מ, ה.

(1) יתרו יט, כ.

(2) ראה סה"מ תרנ"ה ע' קפח. תרצ"ז ע'

283. ה'ש"ת ע' 114.

(3) יתרו שם, יז.

(4) שבת פח, ב.

(5) תהלים ח, ב.

ב) **ויובן** כל זה בהקדים הביאור במ"ש¹⁰ שחורה אני ונאווה בנות ירושלים¹¹, וידוע¹² שזהו מאמר כנסת ישראל, היינו, שהנשמה המלוכשת בגוף אומרת להנשמה כמו שהיא למעלה, שהגם ששחורה אני, היינו, שמחמת הגוף ונה"ב שמעלים על אור ה' וקדושתו, חסר אצלה הגילוי דשמש ומגן הוי"ו אלקים¹³, והיא בכחי' העלם ושחרות, מ"מ, ונאווה כו', ויתירה מזה, שב' הענינים תלויים זב"ז, דכיון ששחורה אני, לכן הנני נאווה. ומצד המעלה דנאווה, ניתנה התורה לנשמה בגוף דוקא. וצריך להבין מהי המעלה דנאווה, שלזה באים דוקא עי"ז ששחורה אני. ויש להקדים תחילה ביאור מעלת בנות ירושלים, שהם הנשמות כמו שהם למעלה¹⁴, שלהם לא ניתנה התורה, כי אם לנשמות שירדו למטה ונעשו בכחי' נאווה, ע"י היותם בכחי' שחורה אני¹⁴.

ג) **והענין** בזה, דהנה, ירושלים הוא יראה שלם¹⁴, כדאייתא במדרש¹⁵ (הובא בתוס' במסכת תענית¹⁶) אברהם קרא אותו יראה, שנאמר¹⁷ ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, שם קרא אותו שלם, שנאמר¹⁸ ומלכי צדק מלך שלם, אמר הקב"ה כו' הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם, יראה שלם, ירושלים, ובדיוק יותר: ירושלם, ירו, כמ"ש במת"כ¹⁹ שיראה גימטריא שלו היא ירו, ושלם, כמ"ש התוס'²⁰ שלכך אין אנו נותנין יו"ד בירושלם בין למ"ד למ"ם (אע"פ שהקרי הוא ירושלים), על שם שלם. והנה, ענין יראה שלם הוא שלימות היראה¹⁴, דהיינו בחי' ביטול בתכלית. והיינו, שנוסף לכך שעיקר הביטול הוא ביראה דוקא, ומשום זה יש מעלה ביראה, גם יראה תתאה, לגבי אהבה, כי, ענין האהבה שהוא בהשתוקקות ורצוא לאיזה דבר, שזהו שאהבה הוא מלשון אבה, שהו"ע הרצון²¹, הרי זה באופן שיש בזה הרגש עצמו, בדות עכ"פ, משא"כ יראה, אפילו יראה תתאה, הרי היא תנועה של כיווץ וצמצום, היפך הישות, הנה ביראה גופא הרי זה לא רק יראה

10) שה"ש א, ה.	15) ב"ר פנ"ו, יו"ד.
11) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב	16) טז, א — ד"ה הר.
12) ח"ג ע' איתנה ואילך.	17) וירא כב, יד.
13) ראה שהש"ר עה"פ. לקו"ת שה"ש ז,	18) לך לך יד, יח.
ב.	19) לב"ר שם.
14) תהלים פד, יב.	20) תענית שם.
15) לקו"ת שה"ש ו, ג. ז, ב. המשך	21) ראה תו"א מקץ לב, ג. לקו"ת נשא
תער"ב ח"א ע' שסא.	כו, ב. ובכ"מ.

תתאה, שהיא בבחי' ביטול היש בלבד, אלא גם יראה עילאה, שהיא בבחי' ביטול במציאות, שזהו"ע שלימות היראה.

והנה ענין שלימות היראה שהיא בבחי' ביטול במציאות בא ע"י ראיית המהות דאלקות. ובהקדם כללות החילוק שבין שמיעה לראי', כמאמר²² אין דומה שמיעה לראי', שמצד שמיעה שהו"ע ההבנה והשגה, עדיין יש מקום לספק, ועד שיכול לסתור את ההנחה הקודמת, ורק ע"י ראי' מתאמת הדבר באופן שאין מקום לספק. ועד"ז בעבודה, שכדי לבוא לשלימות היראה שהיא בבחי' ביטול במציאות, לא מספיק הבנה והשגה או הרגש שבלב, שאינם פועלים על עצם האדם, אלא צריך להיות ענין הראי' דוקא²³, שפועל (לא רק על מחשבה דיבור ומעשה, ולא רק על כחות הנפש, אלא גם) על עצם האדם, והו"ע יראה עילאה שהיא בבחי' חכמה²⁴, שהיא בחי' ראי' ראי'. וזהו שיראה אותיות ראי'²⁴, ובפרט ענין היראה שמרומז בשם ירושלים, שזהו שאברהם קרא אותו יראה, שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראָה, שפירושו לשון ראי'. וזהו גם מ"ש במת"כ שיראה בגימטריא יר"ו, וידוע שגבורה בגימטריא רי"ו, דהיינו בחי' היראה, ובענין השמות הנה שם ע"ב הוא רי"ו אותיות²⁵, והרי שם ע"ב הוא בחכמה, והו"ע יראה עילאה שהיא בחכמה (כנ"ל), בחי' ראי'.

וכיון שענין שלימות היראה בא ע"י ראיית המהות דאלקות, הרי מוכן, שענין זה שייך רק בנשמות כמו שהם למעלה בעולם האצילות (וכמשנת²⁶ שיעקר מציאות הנשמות היא באצילות), ששם מאיר מהות האלקות, ולכן נקראים בנות ירושלים, שיש בהם בחי' שלימות היראה שמצד ראיית המהות דאלקות (וזהו שבנש"י נאמר²⁷ צאינה וראינה, שע"י צאינה יכולים לבוא לראינה, שיהי' אצלם ענין הראי', ועי"ז יבואו לשלימות היראה), משא"כ במלאכים, שמקומם בעולם הבריאה (ולמטה מזה), הנה עליהם נאמר²⁸ במלאכיו ישים תהלה, מפני שאין היראה אצלם בשלימות, לפי שאינו מאיר בהם בחי' גילוי המהות דאלקות כמו באצילות.

26) בד"ה צאינה וראינה פ"ד (לעיל ס"ע

6 ואילך).

27) שה"ש ג, יא. וראה לקו"ת שה"ש כב,

ב.

28) איוב ד, יח.

22) מכילתא יתרו יט, ט.

23) ראה לקו"ת ואתחנן ח, א. אמרי בינה

שער הק"ש פ"ד.

24) אמרי בינה שם.

25) ראה פרדס שער כא (שער פרטי

השמות) פ"ה. מאורי אור א, קא.

ד) **ובפרטיות** יותר הנה ירושלים קאי על ספירת המלכות דאצילות, שנמשכת מבחי' החכמה (שהיא בחי' ראי', כנ"ל), כמאמר²⁹ אבא יסד ברתא, שזהו נוסף לכך שאבא עילאה מקנא באצילות³⁰, בכל עולם האצילות³¹, גם במלכות דאצילות, ולכן, נהורא תתאה (שהו"ע ספירת המלכות) קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך³², והיא בשלימות הביטול כו'³³. ובנות ירושלים הם הנשמות כמו שהם במלכות דאצילות, שלכן הם בבחי' שלימות היראה.

ובזה גופא יש כמה מדריגות. ובהקדם הידוע שיש נשמות דאצילות ממש, שגם כמו שנמשכו כבי"ע הם בבחי' אצילות ממש, ויש נשמות דאצילות שבבי"ע, ויש נשמות דבי"ע ממש, ושרש כולם הוא באצילות. וא"כ, גם בכל נשמה ישנם בחי' אלו, והיינו, כפי שהנשמה היא באצילות, ובפרט בבחי' מלכות דאצילות, וכפי שבאה בבחי' אצילות שבבי"ע, וכפי שבאה בבחי' בי"ע ממש. ובפרטיות יותר הנה גם כפי שהנשמה היא בבחי' מלכות דאצילות יש בה ב' בחי', בחי' עיבור ובחי' לידה. דהנה, ראשית מציאות הנשמה היא בבחי' עיבור בספירת המלכות, היינו שהנשמה כלולה ומיוחדת בבחי' המלכות, וכמו עד"מ העובר שבהיותו בבטן האם הרי הוא ירך אמו³⁴, שמתאחד עמה כא' מאברי', וגם אוכל ממה שאמו אוכלת כו'³⁵, אבל לאחר שנולד ויוצא לאויר העולם הרי הוא נבדל מאמו ונעשה ברי' בפ"ע, בלתי קשור ואחוז באמו, ודוגמתו בנשמות כשהן בבחי' עיבור, שהנשמה כלולה ומיוחדת בבחי' פנימיות הכלים דמלכות בבחי' התאחדות ממש כמו דבר אחד, וגם אוכל ממה שאמו אוכלת, היינו, שבחי' הארת הקו שמאיר בע"ס דאצילות מאיר גם בנשמה, שהיא ניזונית ג"כ באותו האור והגילוי. ולידת הנשמות היינו שנעשית בבחי' בריאה בפ"ע בבחי' מהות ומציאות דבר, וכבר יצאה ונפרדה מבחי' מלכות, כמו הולד שנבדל מאמו, וכמ"ש באגה"ק³⁶ שכבר יצאו ונפרדו מהכלים די"ס שבהם מאיר הקו מאוא"ס ב"ה. אך גם לאחרי

29) זח"ג (רע"מ) רמח, א. רנו, סע"ב. אבי"ע) פ"ב.
 רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב). תניא אגה"ק (32) ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קצח, ב. ס"ה.
 עז, ב. פו, ב.
 30) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. נצו"א לזח"ג קיז, ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תרצג.
 א. תו"א משפטים עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' גיטין כג, ב.
 119. וש"נ. נדה ל, ב.
 31) ראה עץ חיים שער מז (שער סדר ס"כ קל) סע"א).
 32) ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תרצג.
 33) גיטין כג, ב.
 34) נדה ל, ב.
 35) ס"כ קל) סע"א).
 36) ראה עץ חיים שער מז (שער סדר

לידת הנשמות הרי הם עדיין בעולם האצילות ממש, ונקראים בנות ירושלים, שיש בהם בחי' שלימות היראה.

אמנם כאשר הנשמות יורדים מאצילות לבי"ע, הרי כיון שגם עולם הבריאה כפי שהוא בתכלית העילוי הוא בבחי' ישות, לא שייך שם אמיתית הענין דשלימות היראה, ולכן בירידת הנשמות לבי"ע אינם נקראים בשם בנות ירושלים. והענין בזה, כידוע שבין אצילות לבריאה יש מסך ופרסא, ושם מסתיים אור הקו הנמשך מאוא"ס ומאיר בכל עולם האצילות, ואינו מאיר בבריאה, מפני הפרסא המפסקת, ומה שמאיר דרך הפרסא הרי זה רק בחי' הארה דהארה, שהיא הארה נבדלת לגבי עצם האור. ואף שמבואר באגה"ק³⁷ שהארת הקו שהי' מאיר בכלים די"ס דמלכות בקע הפרסא עמהם ומאיר לבי"ע, מ"מ, אין זה כמו גילוי אור הקו שמאיר באצילות, כיון שבהמשכתם לבי"ע נעשים בבחי' ריבוי הכלים ומיעוט האור³⁸. ועוד זאת, שבאצילות מאיר האור בכל הע"ס כפי שהם בהתכללות ובהתאחדות, משא"כ כשנמשך לבי"ע, כיון שההמשכה היא ע"י הכלים די"ס דמלכות, הרי זה רק כפי שהוא במדריגה פרטית דספירת המלכות. וע"ד החילוק בין אכל בי' עשרה שכינתא שריא³⁹ לאחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו⁴⁰, שדוקא בעשרה שהם נגד ע"ס דאצילות, שם שורה כללות האור שבע"ס דאצילות, וכמו"כ בספירות דאצילות גופא, שבאצילות שכל הע"ס הם בהתאחדות מאיר בהם עצם האור, שזהו האור העולה על כולנה שהוא בע"ס הגנוזות⁴¹ שכל הע"ס הם בהתאחדות ממש, וכמו"כ באצילות כל הע"ס הם באחדות, דוגמת בחי' עקודים⁴², אע"פ שבאצילות יש עשר כלים ובעקודים הם בכלי אחד, משא"כ כשנמשך האור לבי"ע הרי זה רק כפי שהוא במדריגה פרטית. ומזה מובן, שכאשר הנשמות דאצילות יורדים לבי"ע, ועאכו"כ נשמות דבי"ע ממש, אזי אינם בבחי' שלימות היראה, ולכן אינם נקראים בשם בנות ירושלים.

(ה) **וזהו** שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, שזהו מאמר הנשמות דבי"ע לנשמות דאצילות שנקראים בנות ירושלים, שאע"פ שהם (הנשמות דבי"ע) אינם בבחי' בנות ירושלים, לפי שאין בהם השגת מהות האלקות כמו באצילות, כי אם השגת המציאות בלבד, ויתירה מזה, שמצד

(40) ברכות ו, א.

(41) ראה המשך תער"ב ח"א פכ"ז.

(42) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' איתמח.

(37) שם (קלא, ב).

(38) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקנ.

(39) סנהדרין לט, א.

הירידה למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית נעשית הנשמה במעמד ומצב של העלם ושחרות, באין ערוך לגמרי למעמדה ומצבה למעלה, דכתיב בה⁴³ חי הוי' אשר עמדתו לפניו, דאין עמידה אלא תפלה⁴⁴, שהיתה תמיד בתנועה של אהבה ויראה לאלקות, ולא היתה קשורה לענינים גשמיים, ואילו בירידתה למטה ענין האלקות הוא אצלה בהתחדשות⁴⁵, ומה שנרגש בפשיטות הוא השייכות לענינים גשמיים, ועד לתאוות עוה"ז, אשר גם בהיותם בדקות, הרי הם בדוגמת ענן המכסה ומעלים כו"⁴⁶, ועוד זאת, שמזה יכולים לבוא לירידה אחר ירידה כו', מ"מ, הנה דוקא ע"י הירידה למטה למעמד ומצב דשחורה אני, באים למעמד ומצב דנאווה.

(ו) **וביאור** הענין, דהנה כתיב⁴⁷ ומדברך נאווה, וכתיב⁴⁸ מי זאת עולה מן המדבר, ואיתא במדרש⁴⁹ עילוי' מן המדבר, היינו, שאף שנמצאת במדבר, הנה דוקא עי"ז נעשה העילוי שלה. והענין בזה, דהנה, מדבר הוא מלשון דיבור, והוא בחי' דבר ה' שמהוה ומחי' את כל העולמות, שזהו בחי' מלכות דאצילות שהיא בחי' דיבור העליון. ונקראת גם בשם ארץ, כידוע⁵⁰ שהמלכות נקראת בשם ים ובשם ארץ, ים קאי על פנימיות המלכות ששייכת לאצילות, וארץ קאי על חיצוניות המלכות שהיא שרש ומקור לבי"ע. והחילוק בין ארץ למדבר הוא, שהארץ היא מצמחת, משא"כ עפר המדבר אינו מצמיח כלום (שלכן עפר המדבר פסול לכיסוי הדם⁵¹), כמ"ש לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה⁵², ארץ צי' וצלמות גו' ולא ישב אדם שם⁵³, היינו, שאין שם אפילו חיות מועט של צמיחה, ולכן הרי זה היפך הקדושה, כי, קדושה הו"ע החיות, כמארז"ל⁵⁴ עשרה נקראו חיים, הקב"ה, שנאמר⁵⁵ וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים, ישראל נקראו חיים, שנאמר⁵⁶ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום. אך מ"מ כתיב ומדברך נאווה, שכל עילוי' הוא מן המדבר.

ויובן מענין המדבר בקדושה, דכשם שיש מדבר בלעו"ז שאינו מצמיח כלום מפני גודל ותוקף החום, כמו"כ יש מדבר בקדושה, והוא

49) שהש"ר עה"פ. וראה שמו"ר שם.

50) לקו"ת צו יד, ב. ובכ"מ.

51) טושו"ע יו"ד סכ"ח ס"ל.

52) ירמי' ב, ב.

53) שם, ו.

54) אדר"ג ספ"ד.

55) ירמי' יו"ד, יו"ד.

56) ואתחנן ד, ד.

43) מלכיס"ב ה, טז.

44) ברכות ו, ב. כו, ב. ב"ר פס"ח, ט.

45) ראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע תקלד

ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 37. וש"ג.

46) ראה המשך תער"ב שם ע' א'לט.

47) שה"ש ד, ג. וראה שמו"ר פ"ב, ד.

48) שם ג, ה. וראה גם לקו"ת במדבר ג,

ד ואילך.

בחי' תוקף הרצוא והצמאון ברשפי אש כו', שלכן אינו מצמיח, היינו, שמצד גודל הצמאון והתשוקה לעלות למעלה, אינו שייך לענין של ירידה והשפעה למטה. והנה, כדי לבוא לצמאון דמדבר דקדושה, הרי זה גם ע"י ההתבוננות בבחי' המדבר, היינו, שכל העולמות וכל הגילויים הם בבחי' מדבר שממה לגבי' ית', והם בבחי' דומם ממש, שאין בהם חיות כלל לגבי הקב"ה. והיינו ע"י ההתבוננות במ"ש⁵⁵ הוי' אלקים אמת הוא אלקים חיים, דמה שהוא אמת זהו בחי' חיים, דאמיתית ענין החיים הוא שחי בעצם, היינו, שהחיות הוא בו מצד עצמו, שהוא בעצם חי. ויובן מחיות הגוף ע"י הנפש, דעם היות שאין זה באופן שנמצא בו דבר חיוני, אלא באופן שהגוף עצמו נעשה חי⁵⁷, מ"מ, אינו חי בעצם, שהרי מצד עצמו אין בו חיות כלל, ואדרבה, הוא מציאות נפסד בעצם, וכל חיותו היא רק מהנפש המחי' אותו, ובצאת הנפש מן הגוף (לאחרי ק"כ שנה) אינו חי. וכמו"כ יובן גם בהנפש, שחיותה וקיומה אינו מצד עצמה, כי אם ע"י שהיא קשורה באו"ס ב"ה. וכן הוא בנוגע לכל הגילויים כו', שכל מציאותם אינו מצד עצמם, אלא מצד העצמות. ומזה מובן שאמיתית החיות הוא בחי' העצמות, שהוא אמת מצד עצמו, וכמ"ש הרמב"ם⁵⁸ הוא שהנביא אומר וה' אלקים אמת, הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו, שכל הנמצאים צריכין לו והוא ב"ה אינו צריך להם כו', דכל מה שנמצא, התהוותו וקיומו הוא מאתו ית', והוא ית' מציאותו מעצמותו, שזהו המציאות האמיתי שאינו בבחי' מציאות נמצא, ולכן בו ית' הוא אמיתית החיות, שהוא חי וקיים בעצם אמיתתו. וזהו שכל העולמות והגילויים הם בחי' דומם לגבי עצמות, שאין להם חיות עצמי כלל. וכאשר יתבונן בזה אזי תכלה נפשו לדבקה בו ית', וכמ"ש⁵⁹ לאהבה את הוי' אלקיך גו' כי הוא חייך, פי', שאין חייך אלא הוא⁶⁰, ואין חיים אחרים ותענוג אחר כלל, כי אם הוא חייך, שהוא מקור החיים ומקור התענוגים, וכמ"ש⁶¹ כי עמך מקור חיים⁶², ולכן נעשה אצלו תוקף הרצוא והצמאון ברשפי אש כו', שזהו תוקף החום דמדבר שאינו מצמיח, שמצד גודל הצמאון והתשוקה לעלות למעלה, אינו שייך לענין של ירידה והשפעה למטה, כנ"ל.

(61) תהלים לו, יו"ד.

(62) ראה תו"א דרושים לפ' זכור פד', סע"ג ואילך.

(57) המשך תער"ב ח"א ע' תכה. ובכ"מ.

(58) הלי' יסוה"ת פ"א ה"ג"ד.

(59) נצבים ל, כ.

(60) ראה לקו"ת במדבר ב, ג.

והנה תוקף הרצוא דבחי' מדבר הנ"ל מתחדש אצל הנשמה בירידתה לעוה"ז דוקא. והענין בזה, דהנה ידוע⁶³ בענין אין ערוך לך כו' בעולם הזה⁶⁴, שהענין דאין ערוך מתגלה דוקא בעוה"ז, דעם היות שגם אצילות הוא באין ערוך לאו"ס ב"ה, מ"מ, בהאורות דאצילות נרגשת הדביקות באלקות, וגם הכלים שהם בדביקות בלתי ניכרת, נרגש בהם האור, ולכן לא נרגש בהם אמיתית הענין דאין ערוך, כי אם הענין דאין זולתך⁶⁵, ורק בעוה"ז שבו יש מציאות היש שבהכרח שהתהוותו היא בדרך אין ערוך, הנה מזה אנו יודעים שגם האור הוא בדרך אין ערוך. ומכיון שבעוה"ז נרגש אמיתית הענין דאין ערוך לך, שכן הוא גם בנוגע לאורות וכלים דאצילות, ועאכו"כ בנוגע למלאכים שלמטה מאצילות, אזי נעשה הרצוא והצמאון דבחי' מדבר. ויתירה מזה, לפי שבעוה"ז ישנו הענין דמדבר דלעו"ז, ולכן, כאשר נרגש אצלו הריחוק מאלקות מצד ההעלם וההסתר שבעוה"ז, ולא טוב לו מזה שהוא במקום הריחוק, ארץ צי' ושממה שאין בה גילוי אלקות, כמ"ש⁶⁶ רע ומר עזבך את הוי', הנה עי"ז בא להכרה שגם העולמות העליונים הם באמת בבחי' צי' ושממה לגבי העצמות, ומתעורר אצלו הרצוא והצמאון דבחי' מדבר דקדושה.

וזהו שחורה אני ונאווה, שדוקא ע"י הירידה למעמד ומצב של העלם ושחורות, מדבר דלעו"ז, הנה עילוי' מן המדבר, שנעשה העילוי דנאווה, מדברך נאווה, שע"ז מתעלה למדריגה נעלית יותר, והיינו, לא (רק) מצד מעלת ברור הניצוצות דתהו שנפלו למטה⁶⁶, אלא מצד ענין הרצוא, שע"ז נמשך ונדבק בבחי' העצמות, ועוד יותר, מצד השוב שלאחרי הרצוא, שוב לאחד⁶⁷, שמאיר האור והגילוי בכל הכחות ע"י תומ"צ שהן בחי' עצמות א"ס.

ז) וזהו גם הטעם שמ"ת הי' דוקא לנש"י כפי שירדו למטה בעוה"ז בהתלבשות בגופים, למצרים ירדתם כו' ויצה"ר יש ביניכם, כי אע"פ שנש"י מצד עצמם (גם בהיותם למעלה, בנות ירושלים) הם מושרשים בהעצמות, הרי ענין זה הוא בהעלם, וכדי שתהי' התגלות העצמות, הרי זה דוקא ע"י ירדתם למטה להתלבש בגוף ונה"ב, שאז יש אצלם ענין הרצוא והצמאון, ולאח"ז נעשה ענין השוב, בקיום התומ"צ

67) ספר יצירה פ"א מ"ח (עפ"י הגירסא בהקדמה לתקו"ז (ז, א). ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ט ע' ריג). וראה תניא פ"ג. לקו"ת שה"ש לו, ב. ובכ"מ.

63) ראה סה"מ תרנ"ב ס"ע ו ואילך.
64) תפלת שחרית דשבת.
65) ירמ"ב, ב, יט.
66) ראה לקו"ת במדבר ד, א.

שנמשכים מהעצמות, ובאופן של גילוי, שזהו ענין התורה⁶⁸ לפעול גילוי העצמות דוקא, ועד לאופן שלא יכנף עוד מוריך⁶⁹, שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש⁷⁰, ולא עוד אלא שהמשכת וגילוי העצמות היא בדברים הגשמיים שמתבררים ע"י קיום התומ"צ שנתלכשו בהם.

ועפ"ז יובן גם הטעם שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון⁷¹, אף שזהו למטה יותר מטענת המלאכים שאמרו תנה הודך על השמים, ומה גם שהי' גלוי וידוע לפניו שלא יקבלו את התורה, כי, כשם שכללות הענין דמ"ת הי' דוקא למטה בעוה"ז, כיון שדוקא ע"י הירידה למטה באים למדריגה נעלית יותר, כנ"ל בפירוש מי זאת עולה מן המדבר, שעילוי' מן המדבר, הנה גם ההקדמה למ"ת היתה באופן של ירידה למטה ביותר, שזהו שהחזירה על כל אומה ולשון, דאף שלא קיבלוה, הנה מצד זה גופא נעשית אצלם שייכות לתורה בדרך שלילה (וע"ד התהוות עולם התהו מצד העדר הרצון, כמאמר⁷² דין לא הניין לי'), שזהו גם שהלך אצל בני עשו שלא רצו לקבל הציווי דלא תרצח⁷³, ואצל בני ישמעאל שלא רצו לקבל הציווי דלא⁷⁴ תנאף⁷⁴, היינו, שגם השייכות לתורה בדרך שלילה היא בב' הקוין דחסד וגבורה שישנם בתורה, כמ"ש⁷⁵ מימינו אש דת למו. ועוד זאת, שע"ז נעשה גם הבירור שלהם⁷⁶, שזהו שאמרו רז"ל⁷⁷ שהתיר ממונן לישראל, שנאמר⁷⁸ עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים, ואומר⁷⁵ הופיע מהר פארן, מפארן (כשסיבב והחזיר התורה על כל האומות ולא קיבלוה) הופיע (גילה) ממונם (והתירו) לישראל. ולהעיר, שבנוגע לענין הממון דרשו רז"ל⁷⁹ בכל מאדך⁸⁰ בכל ממונך, ועפ"ז יש לקשר הענין דהתיר ממונך, שהו"ע הבירורים, עם העילוי שנעשה ע"י הירידה למטה כשלעצמה, שהו"ע הרצוא והצמאון כו'.

73 יתרו כ, יג. ואתחנן ה, יז.
74 ספרי ברכה לג, ב. זח"ג קצב, ב.
75 ברכה שם.
76 ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' רי.
ח"ב ע' תקלא.
77 ב"ק לח, א (ובפרש"י).
78 חבקוק ג, ו.
79 משנה ברכות נד, א. פרש"י ואתחנן ו, ה. וראה ספר הערכים חב"ד ערך אהבת ה' — בכל לבבך נפשך ומאדך ע' תלויז. וש"נ.
80 ואתחנן שם.

68 נזכר גם מעלת הלכות התורה, שעז"נ והוי' עמו שהלכה כמותו (סנהדרין צג, ב), בחי' אמת לאמיתו (ראה המשך תרס"ו ע' תלא ואילך) — שזהו אמיתית הענין דהוי' אלקים אמת, שבזה היא ההתבוננות שמעוררת הרצוא והצמאון כו', כנ"ל ס"ו.
69 ישע"ל, כ.
70 ראה תניא פל"ו.
71 ע"ז ב, ב. וראה גם לעיל ד"ה צאינה וראינה פ"ח (לעיל ע' 12).
72 ב"ר פ"ג, ז. שם פ"ט, ב. וראה סה"מ היש"ע ע' 55 בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ח) וזהו וירד הוי' על הר סיני, היינו, שמ"ת הי' באופן שהתורה ניתנה למטה בארץ דוקא, במדבר סיני, כיון שדוקא עי"ז נעשית תכלית העלי', כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר, עילוי' מן המדבר, שממדבר דלעו"ז באים למדבר דקדושה, שהו"ע הרצוא, ועד שבאים להשוב שלאחרי הרצוא, שהוא במדריגה נעלית יותר, כנ"ל. וכל זה נעשה ע"י נשמות בגופים דוקא, שמקיימים תומ"צ בענינים גשמיים, וכידוע⁸¹ שגם המצוות התלויות במוח ולב צריכים להיות באופן שיהיו נרגשים במוח ולב הגשמיים, וכמ"ש⁸² ופחד ורחב לבבך, ועי"ז נמשכת הרחבה גם בענינים הגשמיים, וכמ"ש⁸³ אם בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. ובאופן כזה דוקא באים להליכה אמיתית שהיא באופן של בלי גבול⁸⁴. ועי"ז זוכים לקיום היעוד ואולך אתכם קוממיות⁸⁵, ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

84) ראה סה"מ תר"ס ע' קז ואילך.
 אעת"ר ע' סט ואילך.
 85) בחוקתי שם, יג.

81) סה"מ תרצ"א ע' סב. וש"נ.
 82) ישע"י ס, ה.
 83) בחוקתי כו, ג"ד.